

BLADET FRA MUNNEN: 2013 – et avgjørende år for bærekraftig vannforvaltning

Under denne vignetten inviterer redaksjonskomiteen for VANN mennesker med meninger og tilknytning til vann og vannfagene til å presentere hjertesaker. Denne gangen er det Oluf Helseth, administrerende direktør i Energi Norge, som er tildelt spalteplassen.

Av Oluf Helseth

Får vi en bærekraftig bruk av vannet når vi implementerer EUs vandndirektiv? Klarer vi å ta tilstrekkelig hensyn til mer enn laks og elvemusling? Klarer lokale prosjektleder og vannområdeutvalg å holde den fremdriften som er nødvendig for å lage gode, balanserte tiltaksanalyser for utløpet av 2013? Spørsmålene er mange og det er grunn til bekymring.

Forvalter vi våre vannressurser på en bærekraftig måte? Meningene vil være delte, men det er neppe tvil om at i et europeisk perspektiv har mange vann og vassdrag over lang tid vært utsatt for ikke-bærekraftige påvirkninger fra mennesker. Dette har europeiske myndigheter erkjent og det er startet et enormt arbeid for å rydde opp og få bruken av vannressurser inn på et bærekraftig spor. Arbeidet styres av vandndirektivet.

Direktivet er vedtatt sentralt, men det viktigste arbeidet må skje lokalt blant

mennesker som kjenner den enkelte vannforekomst. 2013 blir det viktigste året for det lokale arbeidet i Norges første forpliktende planleggingsperiode.

Kvaliten på det lokale arbeidet blir selvsagt viktig for om vi oppfyller direktivets formkrav, men det er enda mer viktig, ja rent av avgjørende, for om vi får forvaltningsplaner som fører til faktisk bærekraftig bruk i et videre perspektiv. For bærekraft er mer enn laks og elvemusling. Bærekraftig bruk av vannressursene skal også ta vare på sosiale og økonomiske hensyn og menneskenes nyttige bruk av vannet.

Et viktig formål med direktivet er som EFTAs overvåkingsorgan ESA skriver i et brev til Miljøverndepartementet, at tiltak ikke skal gå ut over nyttig bruk av vannressursene. Produksjon av fornybar energi er definitivt et eksempel på slik nyttig bruk av vannet. Vi trenger mer og ikke mindre fornybar energi for

fortsatt er en tredjedel av norsk energi- bruk basert på fossile ressurser som gir CO₂-utslipp. Denne fossile energibruken må fases ut.

I 2013 skal det lokale arbeidet i det enkelte vannområdet ha hovedrollen. Lokale prosjektledere er ansvarlige for å lede prosesser der flest mulig relevante interessenter skal bidra til å lage gode analyser av mulige tiltak for å bedre den økologiske tilstanden i vannet uten at dette går mer ut over nyttig menneskelig bruk av vannet enn høyst nødvendig. Dette er en meget utfordrende oppgave der det er om å gjøre å ta hensyn til alle positive og negative effekter av mulige tiltak og lage en faglig korrekt og nøytral analyse som ikke er farget av særinteresser eller egne holdninger.

Det er grunn til å bekymre seg over at mange prosjektledere har små brøkdelsstillinger og at stillinger fortsatt står ubesatt. Det er grunn til å frykte at mange tiltaksanalyser blir et hastverksarbeid mot slutten av 2013. I en slik

situasjon er det lett at forslag blir fremmet av noen som ønsker et tiltak de mener vil ha gode virkninger, uten at det blir tid til å analysere de negative effektene eller til å se på om fordelene virkelig vil være de forslagstillerne hevder. En presset prosjektleder og et presset vannområdeutvalg kan i en slik situasjon fort falle for fristelsen til å sende en faglig ufullstendig tiltaksanalyse videre oppover i systemet.

Vanndirektivet tar ikke fra oss den nasjonale rådigheten over vannressursene, men forvaltningsplanene vi sender til Brussel kan gjøre det dersom de ikke lages med det for øye å beholde denne råderetten. Norske nasjonale myndigheter beslutter hvilke tiltak som skal iverksettes. Vi risikerer imidlertid at den nasjonale råderetten blir til liten glede dersom de analysene som skal ligge til grunn for analysene ikke gir et fullstendig bilde. Vi vil derfor oppfordre alle som bruker vann til å engasjere seg og ta selvsendige initiativ i det lokale arbeidet.